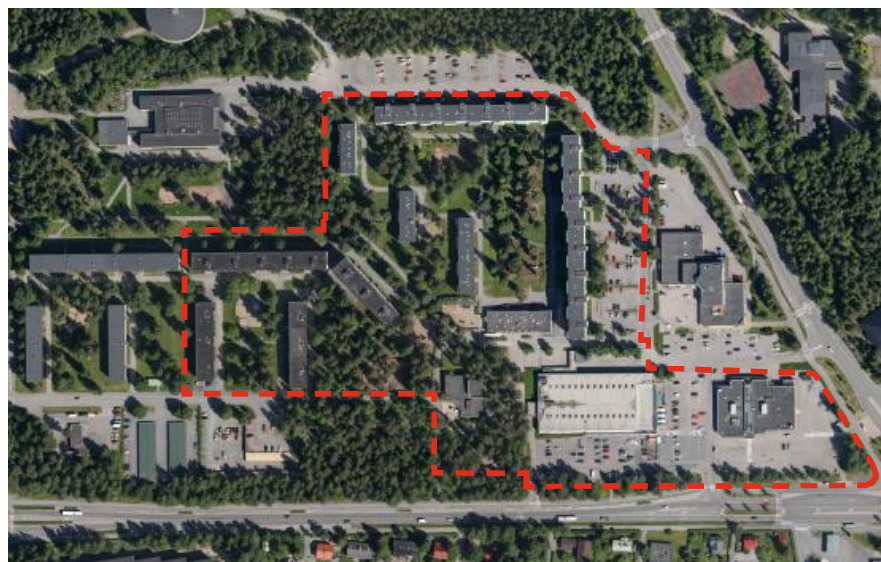

8538 Tesomajärvi
Rakennusinventointi ja selvitys lähivaikutusalueesta
Tesomajärvi, Tesoman päiväkoti, Tesomankuja 6

Tesomajärvi 3804-1 ja -11, 3807 ja 3809-5

Ilmakuva vuodelta 2015

Sisältö

1. Johdanto	1
2. Alueen historiaa.....	2
3. Maisema.....	3
4. Alueen tontit ja rakennukset.....	4
4.1 Kortteli 3804.....	4
4.1.1 Tesomakuja 11, Tesoman kirkko.....	4
4.1.2 Tesomankatu 4, Kauppakeskus.....	5
4.2 Kortteli 3807.....	6
4.2.1 Raiskionkatu 1A-H/Tesomankuja 2.....	7
4.2.2 Raiskonkatu 1I-J.....	9
4.2.3 Raiskonkatu 3.....	11
4.2.4 Raiskionkatu 5.....	11
4.2.5 Raiskionkatu 5 A-B.....	14
4.2.6 Raiskionkatu 5 C-D.....	14
4.2.7 Raiskionkatu 5 E-F-G.....	14
4.2.8 Tesomankuja 6, päiväkot.....	15
4.3 Kortteli 3809.....	19
4.3.1 Tesomajärvenkatu 2 I-L.....	20
4.3.2 Tesomajärvenkatu 4 A-E.....	20
4.3.3 Tesomajärvenkatu 4 F-H.....	21
4.3.4 Tesomajärvenkatu 6 M-O.....	21
5. Alueen kaupunkitilat.....	22
5.1 Tesomankujan pää.....	22
5.2 Käärmeenkallionpolku.....	23
5.3 Puistoalue mäellä kirkon ja Tesomajärvenkadun välillä.....	24
6. Johtopäätökset.....	24
7. Lähteet.....	25

Tesoman päiväkodin korttelin 3807 ja sen lähivaikutusalueen inventointi on laadittu asemakaavamuutoksen nro 8538 yhteydessä (Tesomajärvi, Tesomankuja 6 ja katualuetta. Käyttötarkoituksen muutos ja rakennusoikeuden lisääminen).

Inventointi:

Suunnittelija Altti Moisala, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Asemakaavoitus

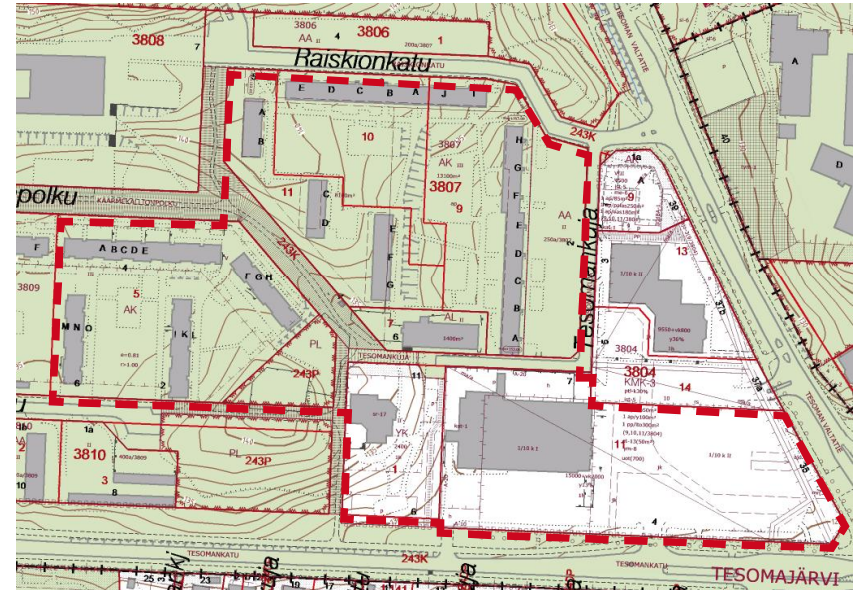
Tampere 7.5.2018

1. JOHDANTO

Tesomajärven päiväkoti osoitteessa Tesomankuja 6 siirtyy Tesoman yhtenäiskoulun tontille vuonna 2018. Nykyinen rakennus on tarkoitus purkaa, ja sen paikalle suunnitellaan asuinkerrostaloa. Asemakaavamuutoksen yhteydessä laaditaan rakennusinventointi ja lähivaikutusalueetta koskeva selvitys, jossa tutkitaan sen ominaispiirteitä ja kulttuurihistoriallisia arvoja.

Asemakaavamuutoksen lähivaikutusalueeseen kuuluvat korttelin 3804 tontit 1 ja 11, kortteli 3807 ja korttelin 3809 tontti nro 5. Alueen kaupunkirakenteeseen kuuluvat olennaisesti myös Tesomankujan pään ja Käärmekallionpolun katualueet, joita tarkastellaan myös lyhyesti.

Selvityksen on laatinut suunnittelija Altti Moisala. Työhön ovat lisäksi osallistuneet tekniset suunnittelijat Ulla Torniainen ja Jeerathaya Palkonen sekä toimistoarkkitehti Marjukka Huotari Tampereen kaupungin asemakaavoituksesta.

Suunnittelualueen lähivaikutusalue

Ilmakuva vuodelta 2015

2. ALUEEN HISTORIAA

Tampereen seudun asutus vakiintui rautakaudella. Sitä ennen kivikauden ihmiset olivat harjoittaneet alueella metsästystä ja kalastusta. 1400–1500-luvuilta on mainintoja Tohlopin ja Raholan kylistä, jotka kuuluivat Pirkkalan pitäjän Harjun jakokuntaan. Tesoman alue oli sen aikaisen asutuksen takamaata.

Suomen alueen kauppareittien kehittyessä Harjun seutu sijaitsi otollisesti Pyhäjärven pohjoispuolta kulkevan Turun tien ja Pohjanmaalle johtavan Hämeenkaan tien risteyskohdassa. Nykyisen Tesomajärven alueen ja Tohlopin läpi kulki oikoreitti näiden teiden välillä, ja Tohloppijärven rantamailla on mahdollisesti sijainnut Pirkkalan pitäjän käräjä- ja markkinapaikka "Käräjätörmä".

Kulkuyhteys Karkusta Hämeenkyröön avautui 1600-luvulla, mikä vähensi Harjun kautta kulkevan reitin merkitystä.

Vaakkolammin länsipuolella pidettiin Harjun markkinoita, joista ensimmäinen maininta on vuodelta 1602. Harjun kirkon palon myötä markkinapaikka siirtyi Pispalaan 1750. Tampereen kaupunki perustettiin Tammerkosken rannalle vuonna 1779. 1700-luvulla Tesoman alueelle raivattiin niittyjä.

Tesomajärven ja Tohlopin alueet liitettiin osaksi Tampereen kaupunkia vuonna 1937. Läheisen Ristimäen torpan alue oli kaavoitettu pientaloalueeksi vuonna 1928, ja alueesta oli rakentunut tiivis yhteisö.

Ilmakuva vuodelta 1964

Tesomajärven alueelle hyväksyttiin vuonna 1956 ensimmäinen asemakaava, jota noudattaen alueelle olisi syntynyt lähinnä pienkerrostaloista koostunut, melko pienipiirteinen asuinalue. Alue ei kuitenkaan lähtenyt rakentumaan suunnitellusti.

Kaupungistumisen kiihtyessä II maailmansodan jälkeen Tampere kasvoi ensin idässä.

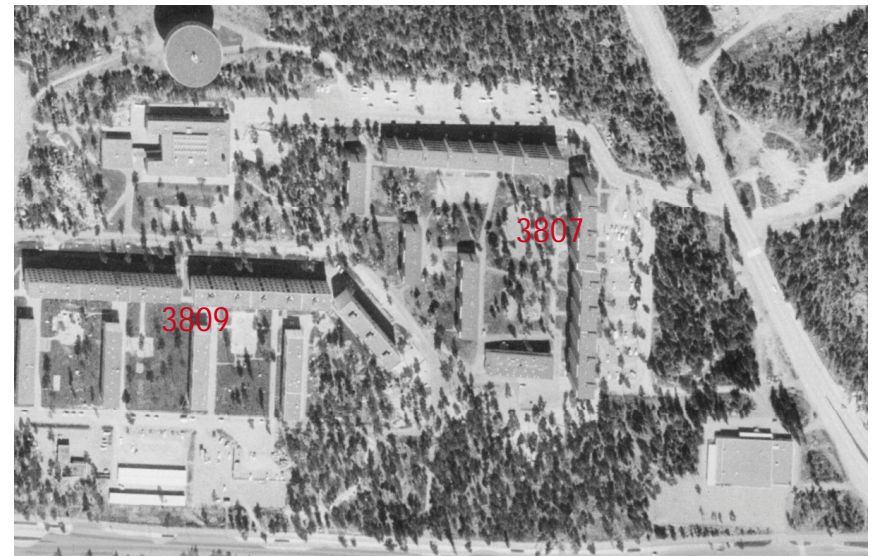
Voimakkaimman kasvun aikaan 1960-luvulla paine suuntautui länteen Tesomalle. Tesoma oli Tampereen ensimmäinen suuri aluerakennuskohde. Kaupunki varasi alueelta runsaasti rakennusmaata yhteistyökumppaneinaan toimineille osuuskunnille. Vuonna 1963 Tesomajärven ja Ristimäen alueelle vahvistettiin uudet Aaro Alapeuson laatimat asemakaavat.

Alueen rakentuminen alkoi, kun Tampereen kaupunki vuokrasi Asuntokeskuskunta Tampereen Hakalle 7,5 ha maata Tesomajärven lähistöltä nykyisen Tesomajärvenkadun varrelta.

Alueelle alkoi Hakan toimesta nousta asuinrakennuksia vuodesta 1964 alkaen. Rakennukset suunniteltiin Kulutusosuuskuntien Keskusliiton asunto-osastolla ja suunnittelijana toimi arkkitehti J. Vornanen.

Aluerakentaminen mahdollisti ajanmukaisen ja tehokkaan, betonielementteihin perustuvan rakentamisen. Haka pystytti elementtitehtaan alueen viereen. Ensimmäiset rakennukset kortteliin 3809 valmistuivat vuonna 1965.

Kortteliin 3807 kehitys alkoi, kun Tampereen kaupunki varasi Tasa Oy:n pyynnöstä tonttialueen noin 70.000 m³:n kokoista rakentamista varten.

Ilmakuva vuodelta 1974

Pääurakoitsijana toimi Auttila Oy ja suunnittelijana Arkkitehtitoimisto Jaakko ja Antti Tähtinen.

Ensin vuosina 1965-66 rakennettiin Asunto Oy Käräjäkukkulan pitkä rakennusmassa. Vuosina 1966-67 rakentui As. Oy Käräjäkukkulan toinen rakennus Raiskionkadun varressa ja liikerakennus, johon sijoittui lastenseimi ja -tarha (nykyinen päiväkot).

Vuosina 1967-68 valmistui As. Oy Tesomantörmä ja 1968-69 Tesomanhovi (Raiskionkatu 5).

Vuosina 1964-1969 Tesomajärven alueelle rakentui 844 uutta asuntoa. Alueen väkiluku oli suurimmillaan 1970-luvun alussa, jolloin se oli yli 3000.

1980-luvun loppuun mennessä väkiluku oli laskenut alle 2000:n.

Vuoden 1969 jälkeen tarkastelualueelle ei rakennettu enää uusia asuinrakennuksia kortteleiden 3807 ja 3809 perusrakenne on säilynyt tähän päivään asti.

Liikerakennusten tontti alkoi vasta kehittyä. 1970-luvun alussa valmistui ensimmäinen kauppakeskus ja vuonna 1975 seuraava myymälähalli.

Koy Tesomakeskus tarjosi alueelle monipuolisesti palveluja. Siellä oli Voiman myymälä, pesula, seurakuntasali, kerhuhuone, pankki ja baari.

Vuonna 1978 valmistui Tesoman kirkko ja 1986 uusi liikerakennus sekä Tesoman valtatie toiselle puolelle kirjastorakennus vuonna 1990.

Saneerauksia lukuun ottamatta alueen kehitys tasaantui liki kolmeksi vuosikymmeneksi. Nyt Tesomajärven alueelle rakennetaan uutta koulukeskusta ja suurta kauppakeskusta.

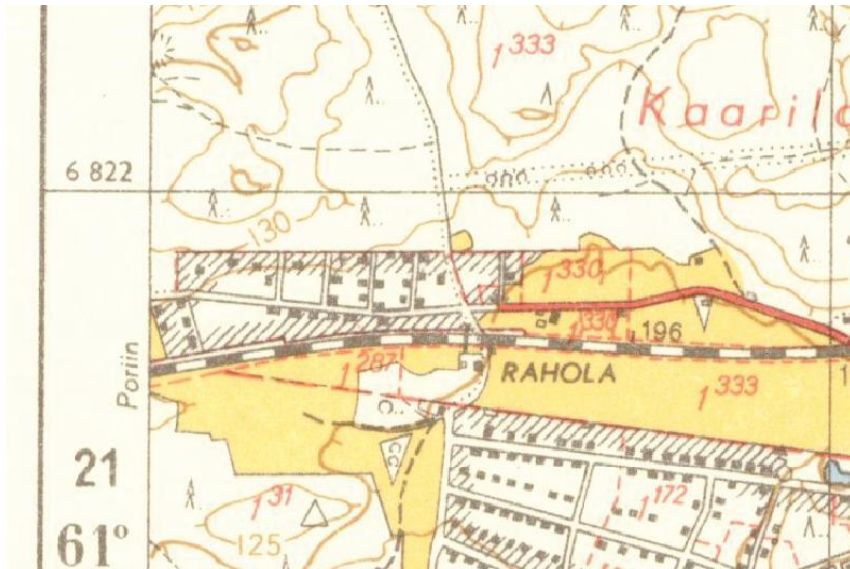
Ilmakuva vuodelta 1987

3. MAISEMA

Tesomajärven alueen eteläpuolella on Raholan pientaloalue, joka on rakentunut vanhalle pelto-alueelle. Maasto nousee hieman Tesomankadun pohjoispuolelle, missä on ollut karumpaa metsä-alueita. Liikekorttelin alueella maasto on tasaista, samoin kuin Tesomajärvenkadun ympäristössä.

Kirkon länsipuolella on rakentamaton, jyrkkärinteinen mäennyppylä. Tarkastelualueen keskivaiheilla on etelästä pohjoiseen kulkeva jyrkähkö rinnevyöhyke, joka nousee idästä länteen päin. Se halkaisee korttelin 3807 päiväkodin länsipään kohdalta. Maasto nousee myös Käärmekallion pohjoispuolella, kohti Raiskionkatua ja sen takana olevia kallioisia mäenkumpareita, joiden laella seisoo Tesoman vesitorni.

Kaikilla puisto- ja piha-alueilla on korkeita vanhoja lehti- ja havupuita. Aluskasvillisuus vaihtelee laikkutain nurmipeitteestä luonnontilaisempaan varvikkoon. Pihojen puistomaisemmissa osissa on jonkin verran kukka- ja pensasistutuksia sekä puistopuulajien edustajia.

Kartta vuodelta 1953

Kartta vuodelta 1975

4. ALUEEN TONTIT JA RAKENNUKSET

4.1 Kortteli 3804

Kortteli muodostaa tarkastelualueen kaakkoisimman osan sijoittuen Tesoman valtatie ja Tesomankadun risteuksen viereen. Korttelissa on liikerakennuksia ja Tesoman kirkko. Aaro Alapeuson asemakaavassa (nro 2097) vuodelta 1963 korttelin alue oli hahmoteltu pienehköistä erillisistä rakennuksista koostuvaksi kaupalliseksi alueeksi. Yhteys nykyisen Tesomankujan päähän oli suunniteltu tapahtuvaksi suoraan Tesoman valtatieltä.

Tontti jaettiin ensimmäisen kerran vuonna 1968 (asemakaava nro 2798), ja Tesomankujan yhteys vedettiin Raiskionkadulta.

Laaja liikekeskus muodostui vasta ajan kanssa. Ensin rakennettiin myymälähalli tontin itäpäähän vuonna 1971. Vuonna 1973 alue erotettiin omaksi korttelikseen (asemakaava nro 4184), ja kirkolle erotettiin sen länsipäästä oma tonttinsa. Vuoden 1986 asemakaavamuutoksessa nro 6459 määriteltiin uudelleen kaupallista toimintaa: lisättiin kerrosalaa ja autopaikkavaatimuksia ja muutettiin rakennusalojen sijaintia. Uusin kaavamuutos nro 8301 vuodelta 2011 mahdollistaa laajan kauppakeskuksen rakentamisen Tesoman valtatieltä kirkon tontille asti.

4.1.1 Tesomankuja 11, Tesoman kirkko 3804 - 12

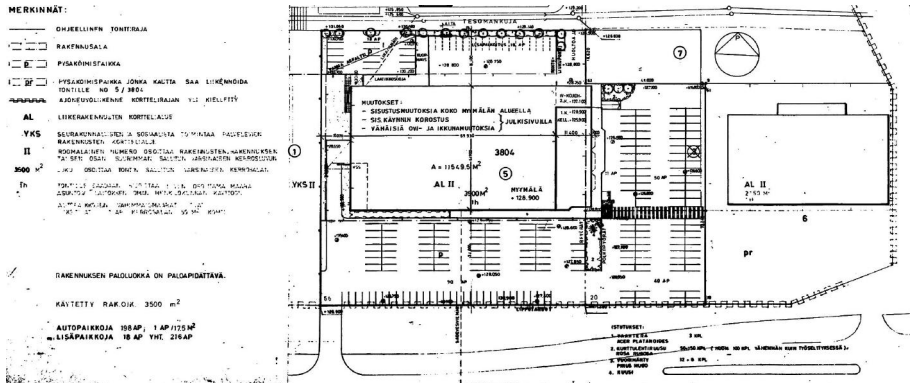
Valmistumisvuosi 1978

Kerrosala 1050 m²

Kirkko on arkkitehtonisesti merkittävä ja edustava oksi Tesoman lähiön rakennettua ympäristöä.

kuva: Altti Moisala

Asemakaavapiirros, vuodelta 1989

Tampereen kaupunki, rakennusvalvonta

4.2 Kortteli 3807

Korttelin rakennukset on suunnitellut Tasa Oy:lle (Tampereen sosiaalinen asuntotuotanto) Arkkitehtitoimisto Jaakko ja Antti Tähtinen. Kortteliä reunustaa kuusi erillistä rakennusmassaa. Siinä toimii kolme asunto-osakeyhtiötä ja Tesoman päiväkotiki. Keskellä on yhtenäinen, laaja sisäpiha. Rakennukset on sijoitettu suorakulmaiseen, ilmansuuntia noudattavaan koordinaatistoon sisäpihan ympärille.

Rakennukset ovat aikakaudelle tyypillisiä betonielementeillä toteutettuja lamellitaloja. Asuinrakennukset ovat kolme- tai seitsemänkerroksisia, pulpettikattoisia ja räystäättömiä. Jokaisen taloyhtiön talot on merkitty omalla värillään, jota on käytetty kellaritason sokkelilaatassa, ikkunalinjassa ja räystäspelleissä.

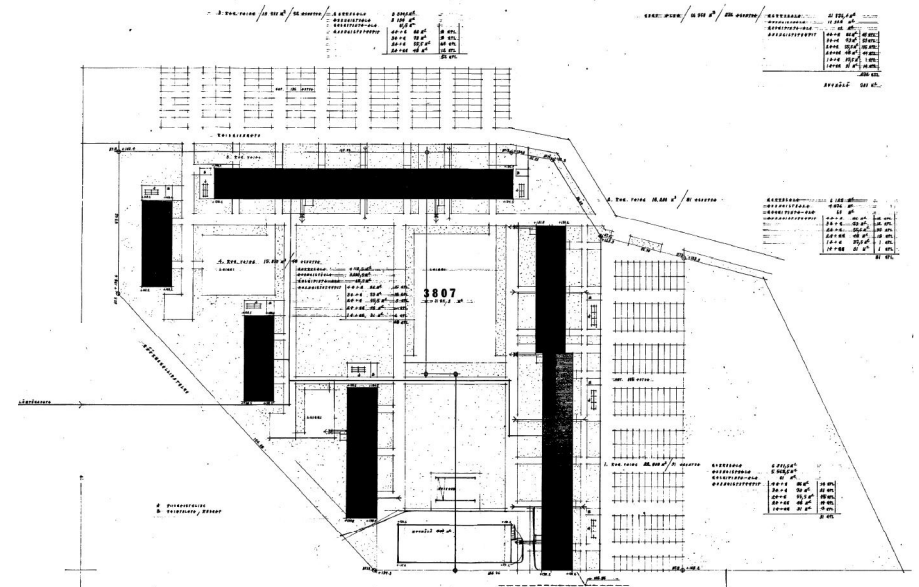
Julkisivujen vaakasuuntaisia ikkunalinjoja on korostettu paitsi värisävillä, myös pystyraiteilla reliefikuviolla. Värikoristelluissa seinäpinnoissa elementtien saumat kätkeytyvät koristeisiin, mutta yhtenäisissä vaaleissa seinäpinnoissa ne erottuvat hyvin. Tähtisten toimisto on käyttänyt vastaavaa koristeaihetta ainakin Tampereen Saukonmäen lamellitaloissa. Sokkelin pintalaatoissa on muuta seinää karkeampi pinta.

Korttelin sisäpiha on suuri, yhtenäinen ja metsäisiä alue, jota reunustavat talot jäävät usein rehevän puuston taakse vain osittain näkyviin. Tuulen suhina, lokit ja ihmisten äänet hallitsevat kesäistä äänimaisemaa. Satunnaiset pihalla kulkevat autot ja kaukaa kuuluva liikenne jäävät taustalle.

Uusi Tesoman kauppakeskus

Kuva : Altti Moisala

Asemapiirros vuodelta 1965

Tampereen kaupunki, rakennusvalvonta

Korttelin piha-alueiden asfaltoidut kulkutiet kulkevat rakennusten vieritse, ja kaksi niistä kulkee piha-alueen halki. Kulkuteiden väliin jää sekä luonnontilaisempia metsälaikkuja, että puistomaisempia alueita: nurmikenttiä, istutuksia, pihakalusteita ja leikkipaikkoja.

Tonttien rajat kulkevat piha-alueella jotensakin epäloogisesti, eikä niitä juuri voi hahmottaa maisemasta. Voimaan jäänyt tonttijako on tehty vasta alueen rakentuessa.

Pöyry Environment Oy:ssä laaditun selvityksen mukaan kortteli on arkkitehtonisesti arvokas kokonaisuus, jolla tulisi pyrkiä säilyttämään korttelirakenne, viherympäristö ja rakennusten alkuperäiset ominaispiirteet.

4.2.1 Tesomankuja 2 / Raiskionkatu 1, 3807-9
Asemakaava nro 2798, vahvistettu 3.5.1968
Tesomankuja 2 A-H, Raiskionkatu 1 I-J
Valmistumisvuosi 1967

Näkymä idästä

© 2018 Blom

As. Oy Kärjäkukkulaan kuuluva asuinrakennus on pitkä, pohjois-eteläsuuntainen, muurimainen massa korttelin itäpuolella.

Rakennuksessa on seitsemän asuinkerrosta, kellarikerros puoliksi maan alla ja matala ullakko, johon on sijoitettu teknisiä tiloja. Kellarissa on huoneistokohtaiset varastokopit, teknisiä tiloja sekä yhteis-tiloja, kuten sauna. Rakennus koostuu kahdesta eri vaiheessa rakennetusta osasta, joiden liittymiskohdassa on pieni siirros ja käytävä sisäpihalle.

Eteläisessä osassa on viisi porrashuonetta/rappua, pohjoisessa osassa kolme.

Rakennus erottaa toisistaan korttelin sisäpihan ja hiekkapintaisen pysäköintialueen korttelin itälaidalla. Kulku rakennukseen käy kapeista porrashuoneen ovisyvennyksistä pysäköintialueen puolelta sekä kellaritasolle pihan puolelta.

Massiivisen oloista itäistä julkisivua hallitsee pystysuuntaisten tornien tuottama rytmitys. Torneissa on ulospäin pienet tuuletusparvekkeet ja sisällä hissikiulut. Vaakasuuntaisia ikkunalinjoja on korostettu värillä ja ulkoseinän kohokuviolla ikkunoiden väleissä. Ikkunat toistuvat vaihtelevan kokoisina miltei tasavälein.

Pohjois- ja eteläpäädyissä on yksi pystysuuntainen ikkunalinja ja sitä korostava väiraita.

As. Oy Kärjäkukkulan rakennusten tehosteväriä on vihreä. Tehosteväriä on käytetty räystäspelleissä, ikkunanpuitteissa, ikkunalinjojen kohdalla elementtien pintalaatassa sekä sokkelilaatassa. Sävyjen voi olettaa olleen alun perin toisiinsa sopivia. Remonttien yhteydessä tehdyt värivalinnat ovat luoneet julkisivuun sävyjen sekamelskaa.

Rappujen C ja D välisessä julkisivussa ikkunalinjojen tehosteväriä on kermaan vivahtava keltainen. Värittämätön osa julkisivusta on vaaleaksi maalattua betonia, joka ullakkerroksen kohdalla on laajalti punajäkälän laikuttamaa.

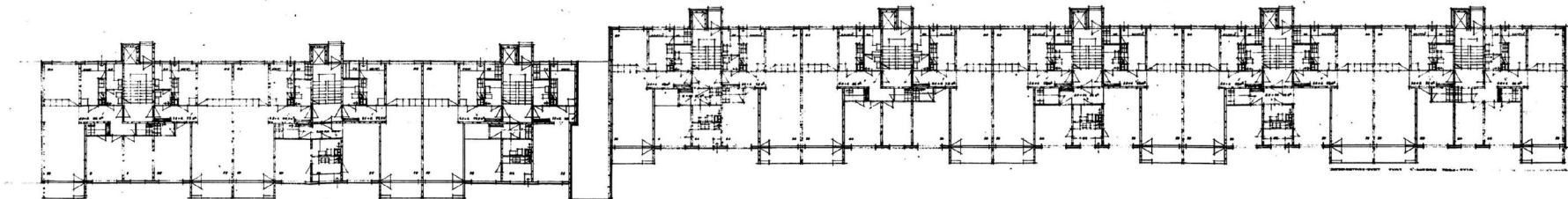
Huoneistojen parvekkeet aukeavat länteen, sisäpihalle päin. Parvekkeet ovat betonirakenteiset, alhaalta tuetut. Kaiteet ovat betonia ja parvekkeen aukoissa on lasitus. Ikkunaseinissä, ikkunalinjaa korostamassa on väri- ja koristekuvioraita. Toisin kuin korttelin muissa taloissa, parvekelinjien päälle on lisätty ulospäin kaatava vesikatto.

D-porras

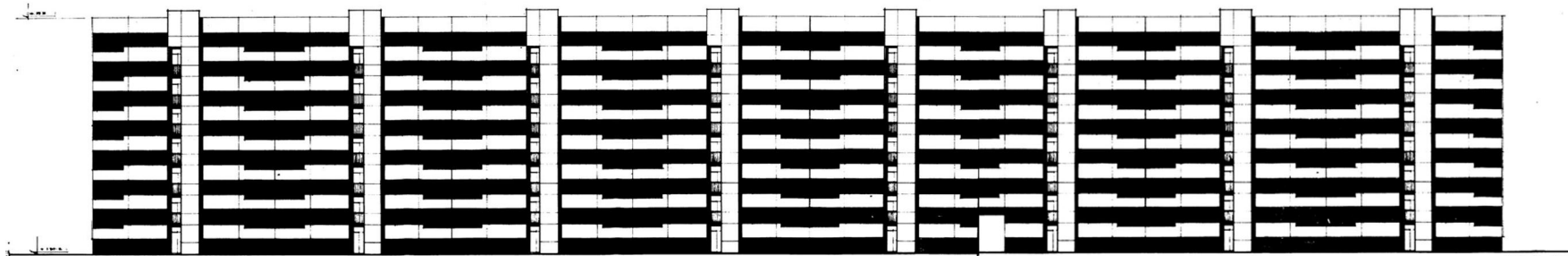

E-porras

Pohjapiirustus 1. kerros

Tampereen kaupunki, rakennusvalvonta

Julkisivu vuodelta 1967

Tampereen kaupunki, rakennusvalvonta

Piha-alueet

Rakennuksen itäpuolella on pieni ruohokaistale ruusuistutuksin ja asfaltoitu kulkutie porrashuoneisiin. Kulkutien varrella on asukkaiden oleskelutilaa ja matontuuletuspaikkoja puistolehmusrivistön varjossa, ja se yhdistyy katuverkkoon pohjoisesta ja eteläisestä päästään. Itään päin aukeaa sorapintainen korttelipysäköintialue, jota kattaa satunnaisesti kasvavien korkeiden mäntyjen latvustot. Korttelia reunustaa katu, Tesomankuja. Kadun toisella puolella sijaitsevat Tesoman 1980-luvulla rakennettu kauppakeskus ravintolaterasseineen ja asfalttikenttineen sekä uuden asuintalon rakennustyömaa.

Yhtiön sisäpiha avautuu pohjois-eteläsuunnassa kuten rakennuskin, ja nousee jyrkentyen pohjoista kohti. Sen läpi kulkee asfaltoitu kävelytie, josta on pääsy eteläpäästä päiväkotirakennuksen ohi Tesomankujalle ja pohjoisesta Raiskionkadulle. Rinne tarjoaa hienon näkymän kohti sisäpihan eteläpäättä. Pihakäytävän varrelta pääsee as. oy Kärjäkukkulan kellareihin sekä risteäviä kävelyteitä pitkin käytävästä rakennuksen läpi ja Raiskionkatu 5 E-G pihalle. Pihalla on nurmipäällysteistä oleilutilaa ja istutuksia, eteläpäässä on pyykinkuivaustelineet. Piha-alue rajoittuu lännessä metsälaikkuun ja jyrkkään rinteeseen.

Maisemaa hallitsee idässä Tesomankuja 2:n parvekeseinä, etelässä avautuu puiden lomasta taivas, jonka alla päiväkotirakennuksen huolto- ja takapiha tarjoaa hieman karun näyn. Päiväkodin ja Tesomankuja 2:n välistä kulkee tylsä, asfalttinen kulkutie Tesomankujalle, jonka takaa hämmöttää pysäköintialue ja liikerakennuksen graffititaiteiltu takaseinä. Lännessä puiden välistä pilkottaa Raiskionkatu 5 E-G, ja pohjoisessa metsän aukosta, rinteiden päällä, tähyää Raiskionkatu 1 I-J.

Yhteyspiha

Kuvat: Altti Moisala

Sisäpiha

4.2.2 Raiskionkatu 1 I-J, 3809-9

Valmistumisvuosi 1967

As Oy Kärjäkukkulaan kuuluva rakennus muodostaa Raiskionkatu 3:n kanssa yhtenäisen itä-länsisuuntaisen massan korttelin pohjoispuolella. Räystäskorkeus on koko rakennusmassassa sama, mutta maanpinta on itäpäässä kerroksen verran alempana. Rakennusmassa rajaa korttelin sisäpihaan pohjoissuuntaan, Raiskionkadusta.

Rakennuksessa on kaksi porrashuonetta ja viisi asuinkerrosta sekä maanpäällinen kellari ja matala ullakotila. Rakennus on toteutettu samoilla rakenne- ja julkisivuperiaatteilla kuin Raiskionkatu 1/ Tesomankuja 2 A-H. Vihreän sävyt toistuvat räystäissä, ikkunanpuiteissa, ovissa ja sokkelissa, mutta ikkunalinjojen tehosteväriä on Tesomankuja 2 C-D -välistä tuttu hailakka keltainen. Porrashuoneiden pääsisäänkäynnit ovat pohjoisesta Raiskionkadulta ja asuntojen parvekkeet suuntaavat etelään.

Piha-alueet

Rakennuksen pohjoispuolella on aukea, jonka etelälaidalla kulkee Raiskionkatu ja pohjoisessa metsään rajoittuva sorapintainen pysäköintialue. Raiskionkadulta on sisäänkäynnit porrashuoneisiin. Talon vierellä on pieni nurmikaistale ja istutettuja kuusia rivissä.

Sisäpihalla kulkee itä- länsisuuntainen asfaltoitu kävelytie, jota pitkin pääsee Raiskionkadulle, talon porrashuoneisiin ja länsipuolen taloyhtiöiden piha-alueille. Tie nousee jyrkästi kohti länttä. Eteläsuuntaan on pitkä näköyhteys alas rinnettä kohti päiväkotia, joka vaihtuu pian metsiköksi. Idässä, rakennusten välissä, näkyy Raiskionkadun alkupää.

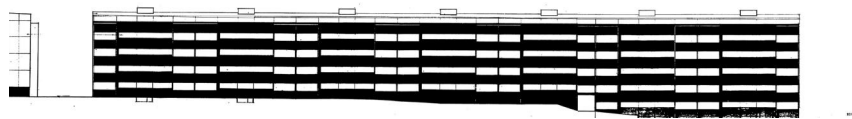

Näkymä etelään

© 2018 Blom

Näkymä Raiskionkadulta

Raikionkatu 1, julkisivu, vuodelta 1965

Tampereen kaupunki, rakennusvalvonta

Näkymä sisäpihalta

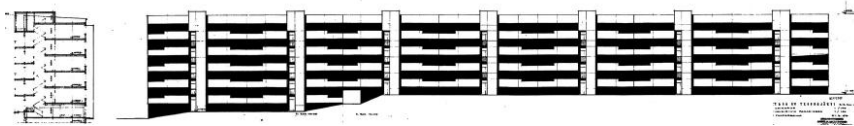
Kuvat: Altti Moisala

4.2.3 Raiskionkatu 3, 3807-10

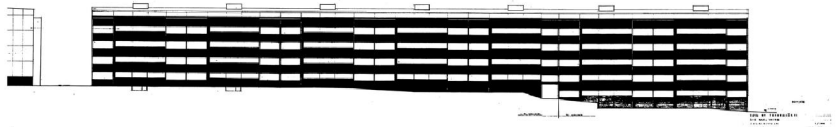
Asemakaava nro 2798, hyväksytty 3.5.1968

As. Oy Tesomantörmän asuinrakennus muodostaa korttelin pohjoispuolella olevan itä-länsisuuntaisen rakennusmassan länsipään. Siinä on viisi rappua ja asuinkerroksia neljä. Itäpäässä Raiskionkatu 1:n rakennusta vasten on käytävä korttelin sisäpihalle. Kellarikerroksessa puoliksi maan alla on varasto- ja teknisiä tiloja sekä yhteissauna.

Rakennus on toteutettu samoilla toiminto-, rakenne- ja julkisivuratkaisuilla kuin Raiskionkatu 1. Tehostevärinä on hieman siniseen taivattava harmaa, sokkelissa vaalean sininen.

Julkisivu pohjoiseen Raiskionkatu 3, vuodelta 1965

Julkisivu etelään Raiskionkatu 3, vuodelta 1965 Kuvat: Tampereen rakennusvalvonnan arkisto

Näkymä pohjoiseen Raiskionkatu 3:n sisäpihalta

© 2018 Blom

Näkymä pohjoiseen Raiskionkatu 3:n sisäpihalta

© 2018 Blom

Piha-alueet

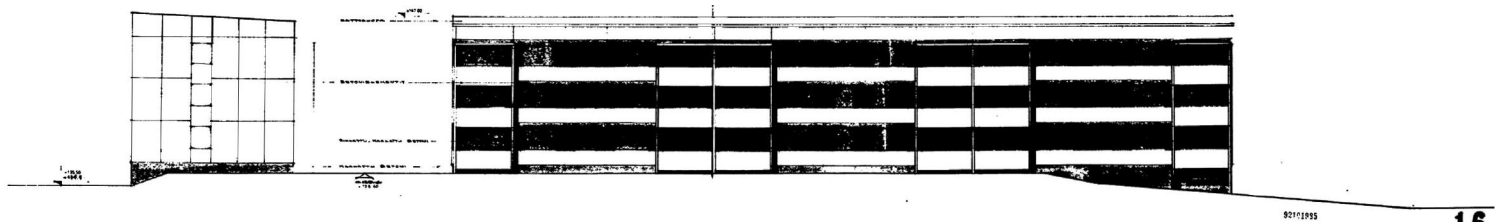
Pohjoispuolen alue jatkuu samanlaisena kuin naapurissa, Raiskionkatu 1:ssä. Sisäpihan puolella sijaitsee yhtiön oleskelupiha, leikkipaikka, matonkuivaustelineitä ja kukkaistutuksia asfaltoidun kävelytien varrella. Kävelytieltä pääsee porrashuoneisiin kellaritasolle, ja sitä risteävä kulkutie vie rakennuksen läpi Raiskionkadulle ja eteläsuuntaan Raiskionkatu 5 E-G:n pihalle.

Pihatila on metsän suojaama. Pääasiassa kulkuteiden luomat aukot tarjoavat näkymiä naapuritaloihin etelässä ja lännessä.

4.2.4 Raiskionkatu 5, tontti 11

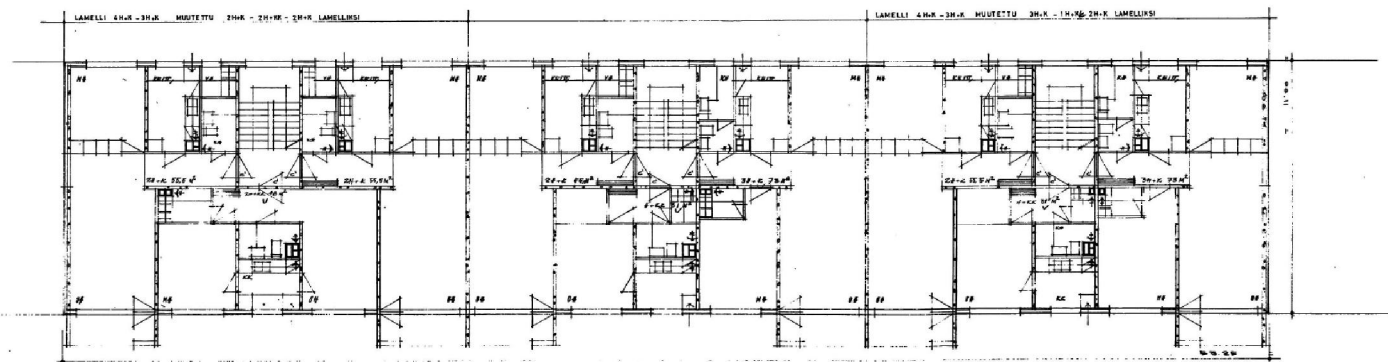
Asemakaava nro 2798, hyväksytty 3.5.1968

Tontin rakennukset kuuluvat as. oy Tesomanhoviin. Yhtiön rakennukset ovat muodoiltaan hyvin pelkistettyjä kolmikerroksisia ja hissittömiä lamellitaloja. Porrashuoneiden ulko-ovi on suoraan julkisivupinnassa ilman katosta, päällä rappuvälisin ja alla askelma. Ulkonevat parvekkeet ovat rakennuk-

Raiskionkatu 5, tontti 10 Julkisivu, vuodelta 1968

92101955 **16**
Tampereen kaupunki, rakennusvalvonta

Raiskionkatu 5, Pohjapiirustus 1-3 kerros, vuodelta 1968

92101953 **13**
Tampereen kaupunki, rakennusvalvonta

sen toisella puolella betonirakenteisina, omissa pystylinjoissaan. Pulpettikatton viisto muoto erottuu hieman pohjoisissa ja eteläisissä julkisivuissa.

Julkisivujen koristelu on tehty samoin kuin korttelin muissa taloissa: vaaka-suuntaisia ikkunalinjoja korostavat koristeraidat, jotka on toteutettu värillä ja pystysuuntaisina reliefiraitoina. Taloyhtiön korosteväriyksenä on vaalea harmaa ikkunanpuitteissa ja koristeraidoissa sekä tumma sininen sokkelilaatoissa. Ulko-ovet on vaihdettu, niiden nykyinen sävy on tumman ruskea.

Rakennukset sijaitsevat pohjois-eteläsuuntaisesti Käärme-kallionpolun varrella ja suojaavat korttelin sisäpihaa länteen päin. Rakennusten kohdalla maasto laskee Käärme-kallionpolun suuntaan ja nostaa niiden väliin jääviä pihoja julkisen kulkutien yläpuolelle, näkösuojaan.

Tontin rakennukset ovat A-B talon pohjoispäätä lukuun ottamatta etäällä kaduista. Ajoyhteys on hoidettu siten, että Raiskionkadulta lähtee asfaltoitu kulkutie, joka mutkittelee rakennusten editse ja kääntyy aina kohti seuraavaa, kunnes kääntyy E-F-G rakennuksen jälkeen päiväkodin taakse ja sen itäpuolelta Tesomankujalle. Pyöräilijä ja kävelijä voi oikaista asfaltoituja teitä pihan ja toisten talojen läpi Raiskionkadulle ja Tesomankujalle, tai rakennusten välistä pientä polkua tai nurmikkoa pitkin Käärme-kallionpolulle.

Raiskionkatu 5

© 2018 Blom

Piha-alueet

Tontin piha-alueet muodostuvat osittain tontin rakennusten väliin. Läntisempi piha avautuu kohti etelää, jossa nurmirinne laskeutuu kohti Käärme-kallionpolkua. Rinteen yläpäässä talon päädyn kohdalla on jätteen syväkeräysastioiden rykelmä, keskellä rinnettä on grillikatot. Lännessä alkaa metsäinen alue, idässä on Raiskionkatu 5 C-D-rakennuksen parvekeseinä. Maisema on etelää kohti avara. Piha A-B-talon edessä on nurmipeitteinen, ja sen halkaisee asfaltoitu kulkutie, joka kääntyy itään kohti taloyhtiön muita rakennuksia. Pihan itäpuolella on metsikkö.

Itäisempi piha-alue on rakennusten C-D ja E-F-G -talojen välissä. Talon C-D edessä on tuuletusteline ja pyöräteline. Etelään päin on oleskelupiha, jossa on leikkivälineitä, pihakeinu ja istutuksia. Piha laskeutuu kohti Käärme-kallionpolkua. Korkeat puut varjostavat pihaa, joka avautuu eniten ylös koillisen suuntaan. Pihan pohjoispäädystä on näköyhteys metsikön läpi Raiskionkatu 3:n oleskelupihalle. Idässä piha-alue jatkuu E-F-G -rakennuksen pohjoispäädyn ohi, mistä lähtee kulkutie pohjoiseen kohti Raiskionkatu 3:n alikäytävää.

Muilta osin piha-alueet kytkeytyvät osaksi korttelin yhteistä pihaa. Koillisessa tontin pihoja rajaa metsikkö, jonka läpi menee kulkutie Raiskionkadulle. Idässä maasto laskee jyrkästi kohti Tesomankuja 2:n pihaa, jonne johtaa metsikön läpi asfaltoitu kävelytie. Talon E-F-G etupihan kulkutie jatkuu etelään, jossa se loppuu päiväkodin piha-aitaan.

Piha-alue rakennusten C-D ja E-F-G talojen välissä

Piha-alue C-D rakennuksen edessä.

Kuvat : Aitti Moisala

4.2.5 Raiskionkatu 5 A-B, 3807-11

Valmistumisvuosi 1969

Raiskionkatu 5 A-B on korttelikokonaisuuden 3807 läntisin rakennus, pohjois-eteläsuuntainen kahden porrashuoneen pituinen massa. Sen pohjoispääty muodostaa yhdessä Raiskionkatu 3:n länsipään kanssa korttelin luoteisimman kulman, ja rakennusten välistä on kulkuyhteys Raiskionkadulta korttelin sisäpihalle. Kulkutie tarjoaa ajoyhteyden Raiskionkatu 3:n taloihin.

Rakennus sijaitsee käytännössä tasamaalla. Kellarikerroksessa puoliksi maan alla on varastotiloja ja yhteissauna. Porrashuoneiden sisäänkäynnit ovat itäpuolelta, ja parvekkeet avautuvat länteen kohti metsikköä, joka erottaa korttelin Tesomajärven koulun alueesta.

Raiskionkatu 5, A- ja B- porras

4.2.6 Raiskionkatu 5 C-D, 3807-11

Valmistumisvuosi 1969

Rakennus on keskimäinen Raiskionkatu 5:n pohjois-eteläsuuntaisista asuintaloista korttelin länsilaidalla. Rakennuksen kellarikerros on pohjoispäädyssä maan alla, eteläpäädyssä maasto laskee ja kellaritaso on liki kokonaan maanpinnan yläpuolella. Rakennuksen materiaalit ja värit ovat kuten yhtiön A-B-talossa.

Korttelin suunnittelun alkuvaiheesta on piirroksia, joissa rakennus on sijoitettu itä-länsisuuntaisesti. Porrashuoneiden sisäänkäynnit ovat rakennuksen itäpuolella. Huoneistojen parvekkeet avautuvat länteen, kohti Käärmevallionpolkua viettävää nurmirinnettä.

Raiskionkatu 5, C- ja D- porras

Kuvat : Altti Moisa-

4.2.7 Raiskionkatu 5 E-F-G, 3807-11

Valmistumisvuosi 1969

Rakennus sijaitsee korttelin keskivaiheilla. Rakennuksessa on kolme asuinkerrosta ja kellarikerros. Maasto nousee kohti rakennuksen lounaiskulmaa, jossa kellarikerros on kokonaan maan alla. Porrashuoneisiin on käynti itäpuolelta, ja parvekkeet avautuvat länteen. Rakennuksen materiaalit ja värit ovat kuten yhtiön A-B-talossa.

Rakennusvaiheen muutoksessa asuntojakaamaa on muutettu kolmen ja neljän huoneen asunnoista kaksioihin ja yksiöihin.

Kulku rakennukseen käy Tesomankujalta päiväkodin takaa tai Raiskionkadulta mutkitellen A-B- ja C-D -talojen ohi. Päiväkodin länsipuolelta on ollut ajoyhteys ennen aidatun päiväkotipihaan rakentamista. Kävelijä ja pyöräilijä voi oikaista pihojen ja toisten rakennusten läpi kulkevien käytävien kautta Raiskionkadulle ja Tesomankujalle.

Raiskionkatu 5, E-, F- ja G- porras

Raiskionkatu 5, detalji julkisivusta

4.2.8 Tesomankuja 6, päiväkoti 3807-7

Valmistumisvuosi 1968

Rakennus sijaitsee korttelin eteläpäässä ja sulkee korttelin piha-alueen eteläpuolelta. Maasto nousee rakennuksen kohdalla länteen päin mennessä yhden kerroksen verran: yläkertaan on sisäänkäynti maantasolta länsipäädystä. Ensimmäiseen kerrokseen on sisäänkäynnit pihan puolelta sekä Tesomankujalta.

Rakennuksessa on kaksi kerrosta sekä kellari, jossa on varastoja ja tilat pesulalle. Rakennuksessa on käytetty pilarirakennetta tilaratkaisun joustavuutta varten. Rakennerratkaisu näkyy myös siinä, että etelä- ja pohjoisjulkisivussa on käytetty nauhaikkunoita.

Piirrosten mukaan rakennuksen alakertaan suunniteltiin tilat alun perin myymälöille ja postille, yläkertaan toimistotiloille, lastentarhalle ja -seimelle. Kellarissa on sijainnut varastotiloja myymälöille sekä pesula.

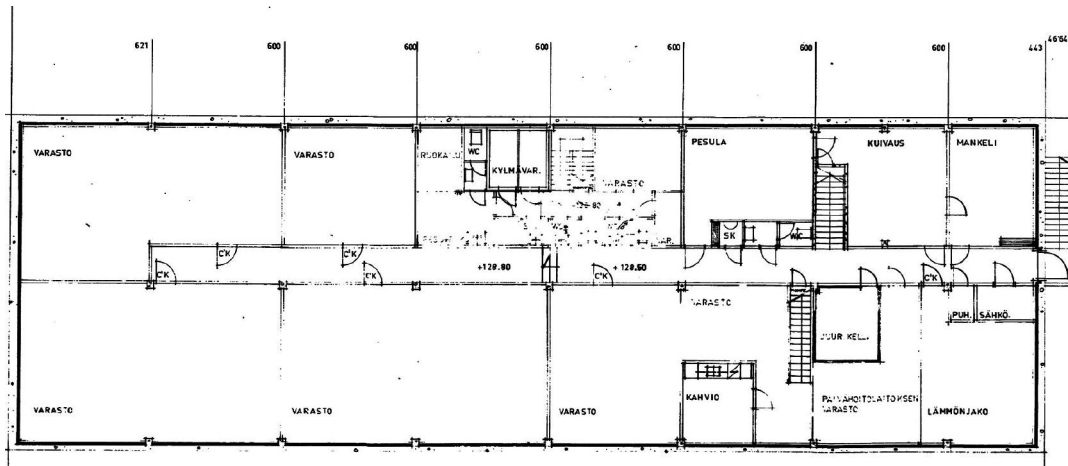
Myymälätila muutettiin lastentarhakäyttöön ja postille tehtiin suuremmat tilat vuonna 1972. Vuonna 1979 posti poistui ja päiväkoti laajensi alakertaan.

Vuonna 2004 rakennuksen julkisivua kunnostettiin. Alakerran tarpeettomiksi käyneet ovet poistettiin ja ulkoportaikko purettiin ja rakennettiin uudestaan. Portaiden ja sisäänkäynnin päälle rakennettiin katos, kuten myös ensimmäisen kerroksen eteläpuolen ikkunoille.

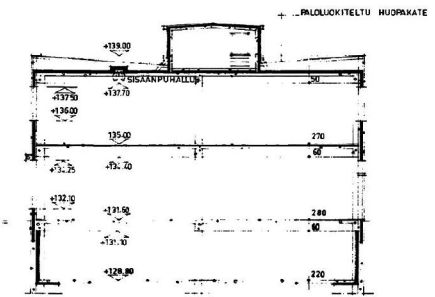

Tesoman päiväkoti vuodelta 1968

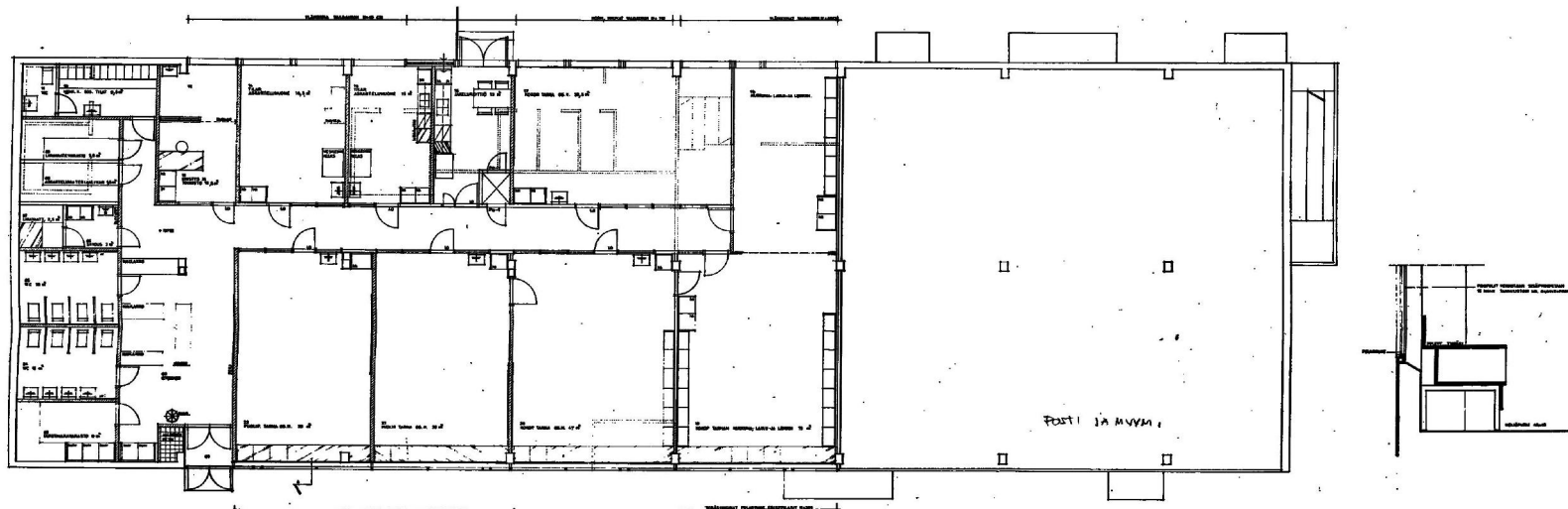
Kuvat: Altti Moisala

Kellarikerros pohja- ja leikkauspiirros, vuodelta 1972

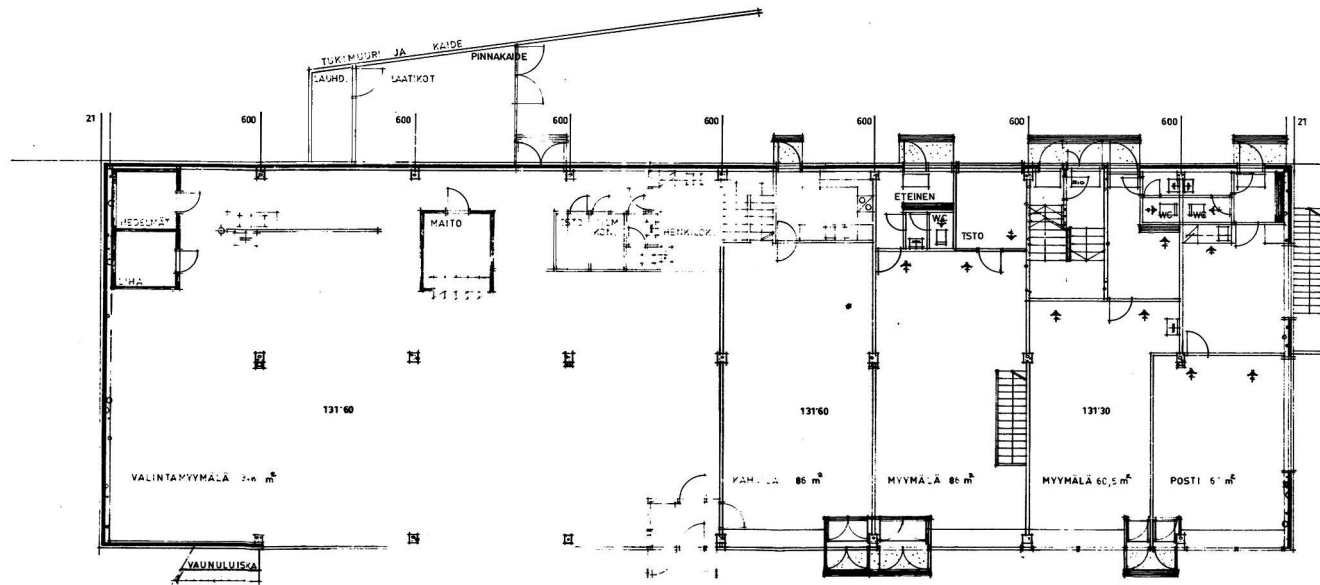

Tampereen kaupunki, rakennusvalvonta

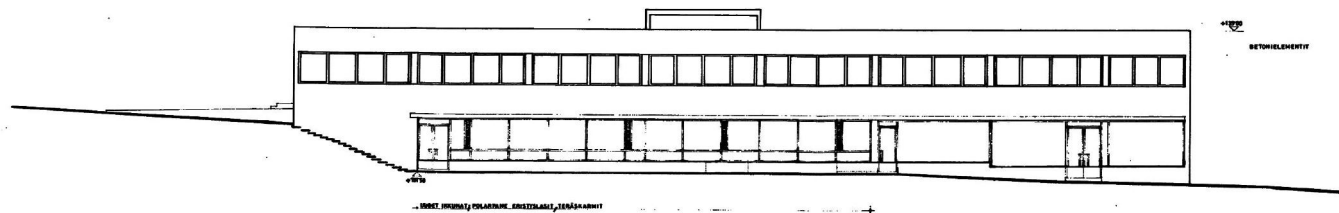
1. kerros, myymälän muutos lastentarhaksi, vuodelta 1972

Tampereen kaupunki, rakennusvalvonta

Pohjapiirustus, 1. kerros

Tampereen kaupunki rakennusvalvonta

Julkisivu etelästä, vuodelta 1972

Tampereen kaupunki rakennusvalvonta

TEGONLÄYKÖN LUETTELO
 JULKISIVU ETELÄN 1:50
 TAMPERE 000000
 ARKITEHTITOIMISTO
 PYYKKINEN OY

Piha-alueet

Pääosa rakennuksen ympäristöstä on kulkuteitä. Rakennuksen länsipuolella on aidattuna päiväkodin ulkoilupiha. Sisäpihan puolella rakennusta ympäröi asfalttikenttä, jossa on myös katos lastenvaunuille. Pihan kautta on alkujaan hoidettu rakennuksen huolto- ja lastausliikenne, ja sieltä kulkee edelleen myös ajoyhteys Raiskionkatu 5:n taloihin. Eteläpuolella rakennuksen vieressä on jalkakäytävä, joka nousee portaita myöten rakennuksen länsipäätyyn. Rakennuksen länsipäädyn kohdalta, Tesomankujan päästä, alkaa hiekkapintainen Käärme-kallionpolku jyrkähköllä nousulla.

Päiväkodin ja Tesomankuja 2:n välissä on kulkutie, josta on aidalla rajattu osuudet jalankulkijoille ja autoliikenteelle.

Arvio

Korttelin asuinrakennukset ovat ajalleen tyypillisiä ja tavanomaisia betonirakennuksia, joiden käyttötarkoitus on pysynyt samana. Niihin on tehty pieniä muutoksia, mutta yleisilme on säilynyt.

Korttelirakennetta ja erityisesti sisäpihaa voi pitää hyvin säilyneenä edustavana esimerkkinä aikakautensa aluesuunnitteluperiaatteista. Säilyttämisen arvoisia ovat piha-alueen luonnontilaiset laikut sekä sen puolijulkinen, avara ja yleisistä kulkuteistä pois suljettu luonne.

Päiväkotirakennus ei ole säilynyt alkuperäisenä. Sen toiminnot ovat karsiutuneet alkuperäisestä ja tämä on vaikuttanut merkittävästi myös rakennuksen julkisivuihin. Rakennuksella on arvoa osana korttelin 3807 rakennetta, rajaamassa sen pihaa katualueesta.

Tesoman päiväkoti

Päiväkoti pohjoisen suunnasta

Näkymä Tesomankujalta

Kuvat: Altti Moisala

4.3 Kortteli 3809

Kortteli koostuu pohjoissyrjän viisikerroksisista lamellitaloista, näiden eteläpuolelle pohjois-eteläsuuntaisesti sijoitetuista kolmikerroksisista lamellitaloista, sekä näiden väliin jäävistä pihoista. Kortteliä rajaa etelässä Tesomajärvenkatu ja pohjoisessa sekä koillisessa Käärme-kallionpolku ja sen ympäristön metsäinen puistoalue. Idässä kortteli rajautuu puistoon, jossa on päiväkodin aidattuja piha-alueita, ja lännessä kortteliin 3815. Tässä selvityksessä käsitellään vain korttelin idänpuoleista tonttia numero 5. Kortteliin kuuluu myös tontti numero 4, joka ei kuulu tarkasteltavaan asemakaava-muutoksen vaikutusalueeseen.

Korttelin pysäköinti on sijoitettu Tesomajärvenkadun eteläpuolelle laajoille pysäköintialueille.

Tesomajärvenkatu 2, 4 ja 6, 3809-5
Asemakaavat nro 2353 (30.10.1965) ja 2097 (3.12.1963)

Tontin rakentamisen toteutti Asuntokeskuskunta Tampereen Haka. Tontilla on neljä rakennusta: pohjoisivulla kaksi viisikerroksista lamellitaloa ja eteläpuolella kaksi kolmikerroksista pohjois-eteläsuuntaista lamellitaloa, joiden väliin jää kaksi piha-aluetta.

Rakennukset suunnitteli Kulutusosuuskuntien keskusliiton asunto-osastolla arkkitehti Jouko Vornanen. Rakennukset on toteutettu aikakaudelle tavanomaisella betonielementtitekniikalla. Alkuperäisessä muodossaan rakennusten laatikkomaista muotoa rikkoivat vain asuntojen ja porrashuoneiden enimmäkseen sisään vedetyt parvekelinjat. Ikkuna-aukotus on edelleen kooltaan ja väleiltään huomiota herättävän tasaista. Rakennusten julkisivut olivat parvekkeiden kaiteita myöten valkoiseksi maalattua betonia. Elementtien saumat erottuivat pinnasta.

Ilmakuva

© 2018 Blom

Tontin rakennuksiin tehtiin ulkoasua muuttanut julkisivusaneeraus vuonna 2010. Saneerauksen yhteydessä seiiniin laitettiin lisälämmöneristys ohutrappauksella ja kellaritasolle betonilaattaverho. Samassa yhteydessä ikkunat vaihdettiin, betoniset parvekkeitaiteet vaihdettiin lasisiin ja parvekkeisiin lisättiin lasitus. Porrashuoneiden sisäänkäynteihin lisättiin tiilenväriset katokset ja vesikattoon selvästi seinäpinnasta ulkonevat räystäät.

Korttelin rakennusten rappauksissa on nyt beige sävy, korkeammassa hyvin vaaleana ja kolmikerroksisissa hieman tummempana. Rakennusten ikkunanpuitteet ovat ruskeat. Tehostevarinä sisäänkäyntien katosten ja parvekkeiden metalliosissa on tiilenpunainen mm. kaiteissa. Parvekkeiden lasikaiteet ovat turkoosin sävyistä opaaliilasia.

Kulku rakennuksiin on hoidettu pihojen reunoja kulkevien lukuisten asfalttiteiden avulla. Pöyry Environment Oy:ssä laaditun selvityksen mukaan alueen kaupunkirakenteella on arkkitehtonista arvoa, ja korttelirakenne ja viherympäristö tulisi pyrkiä säilyttämään. (Tampereen keskustan... 2010.)

Piha-alueet

Tontin läntistä piha-aluetta rajaavat pohjoisesta viisikerroksinen Tesomajärvenkatu 4 A-E, ja idästä ja lännessä tontin kaksi kolmikerroksista asuinrakennusta. Etelään päin piha avautuu Tesomajärvenkadulle, jonka takana on pysäköintialue korttelin asukkaiden käytössä.

Rakennusten seinustoilla on pensasistutukset. Pihan keskellä on oleskelualue, joka on asfalttiteiden ympäröimä. Oleskelualueen pohjoispäässä olevaa hiekkapintaista leikkialuetta kehittää matala pensasaita. Leikkipaikassa on jäljellä alkuperäisiä kalusteita. Tila on avara, ja sitä suojaa pohjoisesta päin 4-talon muurimainen massa. Pihan keskivaiheilla on huvimaja ja muita kalusteita oleiluun. Korkeat puut suojaavat pihan eteläpäästä liialta auringonpahteelta ja katunäkymältä. Pihaan kuuluu Tesomankadun liikenteen ääni melko selvästi.

Tontin itäinen piha-alue on kolmion muotoinen, metsäinen alue, jota rajaa koilliseen viisikerroksinen Tesomajärvenkatu 4 F-H ja länteen päin kolmikerroksinen Tesomajärvenkatu 2. Rakennusten seinustaa kulkee sisäänkäynneille vievä asfalttitie. Muun alueen peittää luontaisen tuntuinen metsäalue, joka nousee kohti pihan itälaitaa. Rinne erottaa pihan puistoalueesta, joka sijaitsee tontin itäpuolella.

Pihojen pohjoislaidalla kulkee itä- /länsisuuntainen asfalttinen kulkutie, joka jatkuu korttelin länsipäähän asti ja muodostaa yhtenäisen näkymän päästä päähän.

Tontin pohjoisreunaa, viisikerroksisten rakennusten pohjoispuolella, kiertää asfalttinen kulkuväylä, jota pitkin pääsee rakennusten porrashuoneiden oville. Sen yhteydessä on tuuletus- ja kuivausteliineitä sekä jätekatos. Nurmikaistale ja korkea sekapuuvivistö erottaa tontin Käärme-kallionpolusta.

Leikki puisto

Sisäpihalta

4.3.1 Tesomajärvenkatu 2 I-L, 3809-5

Valmistumisvuosi 1967

Tesomajärvenkadulta, rakennus I-L

Kuvat : Altti Moisa-

Rakennus on pohjois-eteläsuuntainen kolmikerroksinen massa tontin keskellä. Porrashuoneiden sisäänkäynnit ovat itäpuolella ja asuntojen parvekkeet suuntautuvat länteen päin. Sisäänkäynnit ovat sisäänvedettyjä ja niiden päällä on tuuletusparvekkeet.

Puoliksi maanpäällisessä kellarissa on varastotiloja, sauna ja kuivaushuone. Rakennuksessa ei ole hissejä.

Rakennus sijaitsee miltei tasamaalla, joka nousee vain hieman etelän suuntaan. Sen pohjoispäädystä on tuuletusteline. Taloon pääsee porrashuoneiden editse kulkevaa asfalttietä Tesomajärvenkadulta.

4.3.2 Tesomajärvenkatu 4 A-E, 3809-5

Valmistumisvuosi 1967

Rakennus on itä-länsisuuntainen viisikerroksinen massa korttelin pohjoislaidalla, ja erottaa pihaluonnet Käärme kalliopolusta, joka on hiekkainen jalankulku- ja pyöräilytie. Rakennuksessa on etelästä katsottuna täysin maanpäällinen kellarikerros, joka on pohjoispuolella noin puoliksi maan pinnan alapuolella. Kellarissa on varastoja ja taloyhtiön yhteistiloja, kuten sauna ja pesula. Hissien konehuoneet nousevat muuta kattopintaa korkeammalle. Porrashuoneisiin on sisäänkäynti sekä talon etelä- että pohjoispuolelta. Pohjoisjulkisivussa aukeavat tuuletusparvekkeet porrashuoneiden kohdalla joka toisessa kerrosvälissä.

Rakennus on osa korttelia pohjoisen suuntaan rajaavaa muurimaista rakennuslinjaa, joka katkeaa lyhyesti rakennusten väleissä.

Pääsy autoilla tapahtuu pihojen asfaltoituja väyliä pitkin, Tesomajärvenkatu 2 ja 6:n ohi. Kävelijöille on tarjolla yhteys Käärme-kallionpolulle.

Käärme-kallionpolulta, rakennus A-E

4.3.3 Tesomajärvenkatu 4 F-H, 3809-5

Valmistumisvuosi 1966

Sisäpihalta, rakennus F-H

Rakennus sijaitsee luode-kaakko -suuntaisesti Käärme-kallionpolun varrella, korttelinsa itäreunalla. Rakennuksessa on viisi kerrosta ja noin puoliksi maanpinnan alapuolella oleva kellari, jossa on varastotiloja ja sauna. Lounaispuolelta on pääsy kellarin ulkoiluvälinevarastoon.

Kulku porrashuoneisiin tapahtuu Käärme-kallionpolun puolelta. Autolla sinne pitää ajaa Tesomajärvenkadulta tontin piha-alueiden läpi ja Tesomajärvenkatu 4:n rakennusten välistä. Parvekkeet aukeavat lounaaseen, metsäiselle sisäpihalle.

4.3.4 Tesomajärvenkatu 6 M-O, 3809-5

Valmistumisvuosi 1968

Tesomajärvenkadulle, rakennus M-O

Kuvat : Aitti Moisala

Kolmikerroksinen lamellitalo rajaa tonttia länteen, missä on viereisen tontin piha-alueita. Rakennus on liki täsmälleen samanlainen kuin Tesomajärvenkatu 2. Rakennuksen pohjoispäässä on jätekatos ja eteläpäädyssä muutama pysäköintipaikka. Vuonna 1988 rakennuksen puoliksi maanalaiseen kellarin on tehty muutoksia, aiemmin rakentamatonta aluetta on otettu varastokäyttöön. Kellarissa on lisäksi sauna ja pyykinkuivaustiloja.

Porrashuoneiden ovelle kuljetaan asfalttipäällysteistä tietä Tesomajärvenkadulta. Rakennus sijaitsee tasamaalla.

Arvio

Alueen rakennukset ovat tavanomaisia asuinkäytössä pysyneitä betonitaloja, joiden ulkomuoto ei ole säilynyt alkuperäisenä. Niillä ei itsessään ole historiallista arvoa, mutta niillä on merkitystä osana kaupunkirakennetta. Korttelirakenne on hyvin säilynyt ja ajalleen tyypillinen. Sillä on arvoa osana alueen vehreää kokonaisuutta.

Sisäpihalta, rakennus M-O

Kuva : Altti Moisala

5. ALUEEN KAUPUNKITILAT

5.1 Tesomankujan pää

Tesomankujan pää on ilman autoa kulkevien reitti Tesomajärven alueen kaupallisista palveluista kohti asuinalueita. Kauppakeskuksen suunnasta tultaessa vasemmalle jää myymälän lastausalue. Oikealla pysäköintipaikan jälkeen kohoaa Tesomankuja 2:n korkea muurimainen rakennus, jonka päätyseinän vierestä katu kulkee. Pohjoiseen näkee vilauksen korttelin sisäpihasta. Päiväkotirakennuksen ja myymälähallin takaseinän väliin jää karu katutila pysäköintipaikkoineen.

Kauppakeskuksen uudistusta koskevan suunnitelman mukaan katu rajautuu kauppakeskuksen lastauspihaa ympäröivällä aidalla.

Asemakaavan ja viituesuunnitelman mukaan uuden kauppakeskus lastauspiha tulee tontin länsipäättyyn ja se erotetaan aidalla muusta ympäristöstä. Uuden kauppakeskuksen tuoman aidan myötä Tesomankujan laatu parantunee, vaikka sijainti kauppakeskuksen taka-alueena pysyy. Lastauksen ja siihen liittyvien kylmälaitteiden voi olettaa aiheuttavan jonkinlaista melua ympäristöön, vaikka näköyhteys lastauspihalle katkaistaan.

Paikka on ollut muutoksen kohteena. Kaupallisten toimintojen vaihtaessa paikkaa sen luonne on muuttunut alueen yhdestä pääsisäänkäynnistä takakujaksi. Tilalle ei ole muodostunut historiallista arvoa.

Kuva : Altti Moisala

5.2 Käärmevallionpolku

Käärmevallionpolku alkaa Tesomankujan pään pysäköintialueelta, jyrkällä nousulla kohti länttä. Nousun päällä ovat päiväkodin ulkoilupihat ja Tesoman kirkko parin puun takana etelässä. Tässä kohtaa alkaa metsäinen asuinalue ja Tesoman kaupallisen keskuksen rujous jää taakse.

Paikka on tärkeä Tesomajärven kävely-yhteyksien solmukohtana. Etelään lähtee tie kohti kirkkoa, Tesomankatua ja Tesomajärvenkadun päätä. Käärmevallionpolku jatkuu kohti koillista, ja pohjoiseen, joskin päiväkodin ulkoilupihan ja sen aitojen läpi, on yhteys kortteliin 3807 sisäpihalle. Itään avautuu maisema kauppakeskukselle ja sen katolle.

Tilan hahmo on merkityksestään huolimatta epäselvä. Ympäröivien rakennusten ja lähtevien kulkuteiden hierarkia ei oikein hahmotu. Päiväkodin ulkoilupihoja rajaavat punaiset lauta-aidat sekoittavat kokonaisuutta entisestään.

Länteen päin mentäessä Käärmevallionpolun hahmo selkenee. Se kulkee hiekkapintaisena painanteessa korttelien 3807 ja 3809 välissä, korkean puuston ympäröimänä. Käärmevallionpolun ympäristö on keskeinen viheralue.

Käärmevallion itäpää on tavanomainen ja rakentamisen myötä muuttunut osa kaupunkitilaa. Edempänä lännessä Käärmevallionpolku on hyvin säilynyt ja toimiva osa alueen kaupunkirakennetta, edustava esimerkki luonnonläheisestä suunnitteluidealista. Kuvat : Aitti Moisala

5.3 Puistoalue mäellä kirkon ja Tesomajärvenkadun välillä

*Mäki on merkittävä osa alueen luonnonympäristöä. Se on kaupunkikuvallisesti tärkeä Tesoman kirkon taustana ja Käärmekallionpolkua reunustavan rakennusmassan päätteenä.
Kuvat : Altti Moisala*

6. JOHTOPÄÄTÖKSET

Korttelin 3807 rakennukset ovat ajalleen tyyppillistä asuin- ja liiketilarakentamista. Aikojen saatossa tehdyt remontit ovat muokanneet rakennusten ulkoasua. Osa muutoksista on rikkonut rakennusten tyyllistä harmoniaa mm. värivalintojen osalta. Pintavärejä lukuun ottamatta alueen rakennusten yhtenäisyys on kuitenkin kohtalaisen hyvin säilynyt. Kortteleiden kokonaisidea on hyvin säilynyt tähän asti.

Malliltaan yksinkertaisen rationaaliset rakennukset on sijoitettu maastoon ikään kuin kehykseksi, jossa korttelin luonto ja pihaympäristö pääsevät kukoistamaan. Pihakokonaisuus on monipuolinen ja yllätyksellinen, se tarjoaa suojaa ja erilaisia kutsuvia näkymiä.

Autojen pysäköinti on rajattu kokonaan kortteleiden rakennuskehän ulkopuolelle niin toiminnallisesti kuin visuaalisestikin. Ratkaisua voi pitää nykynäkökulmasta katsoen edistyksellisenä.

Alueen suunnittelu noudattaa Otto-livari Meurmanin oppeja. Alue on väljä ja luonnolle on jätetty tilaa. Tesoma muodostaa yhden asunon yksikön myymäläkeskuksineen ja kouluineen. Pienemmässä mittakaavassa yksikkönä on asunon yksikkö, jolla on omat "vähäisimmät" palvelunsa, kuten pesula ja pikkulasten koulu. Kuten suomalaisissa lähiöissä yleisemminkin, alueen yhteys kaupungin muihin toimintoihin, kuten työpaikkoihin ja harrastuksiin jää kaukaiseksi.

Varhaisemmista lähiösuunnitelmista alueen erottaa siirtyminen rakennusten vapaasta ja maastonmuotoja seuraavasta sijoittelusta kohti suorakulmaisuutta. Korttelien muodossa on kuitenkin nähtävissä vielä orgaanista solua muistuttavaa eloisuutta myöhemmin yleistyneen tiukan ruutukaavamaisten matemaattisuuden sijaan.

Rakennukset on sijoitettu alueelle avoimen korttelirakenteen periaatteita noudattaen. Korttelien sisäpihojen puolijulkiset tilat erottuvat kuitenkin selkeästi julkisten kulkuyhteyksien, kuten Käärmekallionpolun, ympärillä olevista julkisista tiloista. Kasvillisuus luo pihojen sisälle vielä astetta intimitä tiloja.

Keuhkokaaviomallin mukaisesti Käärmekallionpolku tuo alueen keskelle vihreän kulkutien, joka liittää asunon yksiköt toisiinsa.

Kauppakeskusalue on muuttunut voimakkaasti, mikä luo jännitteitä hyvin säilyneen asuinalueen ja liiketilojen välille. Tesomankujan pää on tämän jännitteen fokuksipiste, mikä luo haasteita paikan suunnittelulle.

7. LÄHTEET :

Tampereen keskustan ulkopuolisten 1960- ja 1970-luvun asuinalueiden inventointi ja arvottaminen. Tampereen kaupunki. Kaupunkiympäristön kehittäminen. Maankäytön suunnittelu. 2010 Pöyry Environment Oy

Tesoman ympäristö- ja maisemaselvitys. Tesoman yleissuunnitelma. Tampereen kaupunki, maankäytön suunnittelu. 2013.

Näsi, Juha & Näsi, Salme (1990). Tamperetta rakentamassa: asuntokeskuskunta Tampereen Haka 50 vuotta. Asuntokeskuskunta Tampereen Haka. Tampere 1990.

Rautio, Raine (2004). Tesoma. Lähiöelämää Länsi-Tampereella. Tesoman kaupunginosakirja. Tampere 2004

Rasila, Viljo, Santamäki, Lauri (1992). Tampereen historia. 4, Vuodesta 1944 vuoteen 1990. Tampereen kaupunki, Tampere 1992.

Santamäki, Lauri (toim.)(1988). Tampereen historia. 1, Vaiheet ennen 1840-lukua. Tampereen kaupunki, Tampere 1988.

TASA Tampereen sosiaalinen asuntotuotanto (1975). 35 vuotta suunnitelmallista asuntotuotantoa: Tasa Oy 1940–1975. Tasa, Tampere, 1975.

Meurman, Otto-livari (1947). Asemakaavaoppi. 2. painos. Näköispainos Kustannusosakeyhtiö Otavan v. 1947 kustantamasta teoksesta. Rakennuskirja Oy, Jyväskylä, 1982.

Tesoman kirkko, FCG 8.12.2009, Jari Heiskanen

Tesoman kirkko

Harjun seurakunnan kirkoksi rakennettu Tesoman kirkko valmistui vuonna 1978 ja se liittyy Tesoman lähiön kerrostaloja ja palveluita käsittävään kokonaisuuteen, jonka rakentaminen alkoi 1960-luvulla.

Kirkkorakennus:

Tesoman lähiössä punatiilinen kirkko sijoittuu keskeiselle paikalle kauppakeskuksen ja kerrostaloalueen väliin, erottuen niistä selkeästi sijainnillaan ja materiaalivalinnoillaan. Matala kahdesta tasakattoisesta siivestä ja niiden kulmauksessa korkeammasta pulpettikattoisesta kirkkosalista muodostuva rakennus on sijoitettu mäntyvaltaiseen metsärinteeseen. Kirkon asemaa korostaa lähinnä pääoven edessä oleva betoninen kellotorni. Lähiympäristön luonnonläheisyys on vahvasti mukana myös rakennusmassan kulmassa kohoavassa kirkkosalissa, johon liittyvän korkea ikkunan takana näkyy kookkaita mäntyjä. Kirkkosalin lisäksi peruskerroksessa on seurakuntasali ja rippikoululuokka. Alakerrassa on lasten ja nuortentilat sekä kuntosali ja sauna. Sisätiloissa seinien pintamateriaali on pääosin punatiili. Materiaalisesti kirkon ulkoasua hallitsee puhtaaksi muurattu punatiili, johon toisena hallitsevana materiaalina liittyy rinteeseen puolella raakabetoninen sokkeli ja pilareita sekä pääoven edessä erillinen kellotorni mataline muureineen. Sisäänkäyntiin ja ikkunoihin liittyy tumman ruskeita julkisivulevyjä.

Ympäristö:

Kirkko liittyy kiinteästi Tesoman lähiön rakennettuun kokonaisuuteen. Kirkon tontin ja lähiön metsäisyys on edelleen vahvasti läsnä. Kirkon tontin muut rakenteet, parkkipaikat, kevyen liikenteen kulkuväylät ja vähäiset nurmikentät noudattavat suuressa määrin maaston muotoja, josta kirkkorakennus kohoaa lähimaisemassa hallitsevana ja selkeärajaisena elementtinä. Itäpuolella, kirkon rinteeseen puolella alaosassa ovat kauppakeskuksen kaupparakennuksia, jotka matalina kokonaisuuksina alistuvat kirkolle. Pohjoispuolella on metsämaastoon sijoitettu pitkiä ja korkeita lamellikerrostaloja, joskin kirkon välittömän lähinaapurin muodostaa matala, nauhaikkunoilla varustettu päiväkotirakennus, jonka kirkonpuoleiseen pihaan liittyy useita leikkikenttäalueita. Vaikka pohjoispuolen kerrostaloalue on pääosin nurmikenttää, ovat lähiötä edeltäneet voimakkaat maastonmuodot sielläkin edelleen nähtävissä. Kirkon etelä- ja länsipuolella maisema on mäntyvaltaista metsärinnettä, johon liittyy kirkolle vievät kapeat kevyen liikenteen väylät ja pienialaiset parkkipaikat.

Historia:

Tesoman lähiön rakentaminen alkoi 1960-luvulla. Metsämaastoon rakennettuun kokonaisuuteen kuuluivat kerrostaloalue ja sen kaakkoiskulmalle sijoitetut julkisia ja kaupallisia palveluita sisältävä alue. Nykyisin alueella on päiväkotirakennus, kirkko ja kauppakeskuksen kolme kaupparakennusta. Ensimmäisenä kokonaisuudesta valmistui asuinalue, joka koostuu pääosin pitkistä lamellikerrostaloista, joiden julkisivumateriaalina on valkomaalattu betonielementti. Tesoma on ns. metsälähiö, joka ilmenee ympäristön metsäisyyden lisäksi alueen rakennusten väliin jätettyinä kookkaina mäntyinä ja maaston korkeuseroina. Kokonaisuuteen kuuluva kirkko valmistui 1978 ja sen suunnitteli arkkitehti Stig Lindholm Olavi Suvitien arkkitehtitoimistossa. Kirkon alttariveistos on Laila Pullisen työtä ja valaisimina käytettiin Tapio Wirkkalan tuotantoa. Kirkkosalin 12-äänikertaiset urut valmisti Kangasalan urkutehdas.

Kulttuurihistorialliset arvot:

Tesoman kirkko on oleellinen ja edustava osa Tesoman lähiön rakennettua ympäristöä. Lähiörakentamisen historiaan liittyvä, modernia kirkkorakentamista edustavan kirkon julkisivussa on käytetty aikakauden tyypillisiä materiaaleja raakabetonia, punatiiltä, lakattua puuta ja julkisivulevyjä. Rakennuksen olennaisena osana on sitä ympäröivä metsäpuusto, jonka keskellä kirkkorakennus on.

Toimenpiteet: Kirkkorakennus tulisi ehdottomasti säilyttää. Sen korjaustöissä tulee huomioida alkuperäiset materiaalit ja rakenneratkaisut. Kirkon ns. metsäkirkon luonne tulisi säilyttää huomioimalla tontin puusto. Kirkkoon kuuluu luonnollisena osana tietty puuston hallitsevuus ja peitteisyys sekä sen näkyminen vain osittain mäntyjen runkojen lomasta. Rakennus kohoaa hierarkisesti korkeammalle kuin läheiset kaupparakennukset ja päiväkotit, tämä kirkon hallitseva asema lähimaisemassa tulisi ehdottomasti huomioida ja säilyttää.

Lähteet:

Tampereen kantakaupungin rakennuskulttuuri 1998, Marjatta Leskinen ja Juha Jaakkola, Tampere 1998.

Maastokäynti 6.12.2009

Kuvaliite:

Kuva: kirkon julkisivu eteläpuolelta, pääovi näkyy kellotapulin takana.

Kuvaliite:

Kuva: kirkko pohjoispuolelta kuvattuna, kirkkosali näkyy korkeamana osana rakennuksen vasemmassa kulmassa.

Kuva: Kirkon materiaaleja rinteen alapuolelta, punatiiltä, julkisivulevyjä, lakattua puuta ja betonia, jossa näkyvät muottilaudoituksen jäljet.

Kuvat: pääovi, portaat pihaan ja kapea asfalttipolku eteläiseltä parkkipaikalta kirkolle.